

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: *Dar života*

Autorka práce: Bc. Tatiana Badurová

Katedra obecné antropologie FHS UK 2017

Práce kolegyně Badurové patří k neoriginálnějším a jistě nejambicióznějším projektům specializace filosofické antropologie na Katedře obecné antropologie. Originalita práce spočívá především v tom, že se pokouší poukázat na neuralgický bod evropské filosofické tradice – na spojitost filosofického postoje a smrtelnosti – a ambicióznost spočívá v tom, že nabízí alternativu – dar života jako šifru naplněné individuality a odpovědného postoje.

Práce se orientuje kolem svérázné Derridovy úvahy prezentované v *Daru smrti*: počátkem subjektivity, resp. autonomie jedince je zkušenost smrtelnosti. Smrtelnost však není jaksi kontemplativním aspektem existence, nýbrž otřesem nevyhnutelné singularity rozhodování, jež na sebe bere zodpovědnost za druhého, vydává druhého – či sebe sama – všanc, zůstává jej smrti. Důležitá je právě trojice: smrtelnost – singularita (subjektivita) – odpovědnost.

Badurová současně klade důraz na transformativní zkušenost tohoto „daru smrti“. Dar smrti je konec konců elementární (či fundamentální) filosofickou zkušeností. Není všelidským fenoménem, nýbrž fenoménem jaksi „elitním“. Filosofie sama je touto dárkyní smrti, tímto postojem odpovědného vztahu k smrtelnosti.

Mimo Derridy završuje trojnožku vykládaných a interpretovaných autorů Kierkegaard a Patočka. Souvislost je dána bezprostředně *Darem smrti*. Spolu s Kierkegaardem je akcentován motiv víry, čili jiného určení singularity; s Patočkou pak civilizace a dějinnost.

Výchozím vhladem předkládané interpretace je myšlenka, že evropská filosofická tradice počíná a neustále vždy znovu se zakládá na transformaci každodenního či banálního života do podoby odpovědného vztahu k smrtelnosti: filosofie je převzetím smrtelnosti, je péčí o smrt. Pro Badurovou tento počátek subjektivity či jednotlivosti existence nese kříž počátku: je myšlen od smrti, smrt je jejím důvodem a původcem smyslu. Zde proto začíná kritická a ryze samostatná část diplomové práce.

Východiskem takové kritiky je analýza daru, jež ukazuje, že modelový příklad Izákovy oběti v Derridově knize vytváří asymetrii ve prospěch Abraháma. Abrahám neobětuje sebe sama, naopak je dar způsobem, jak sebe sama uchovává a (v intencích Derridovy interpretace) zakládá jako jedince. Paradoxně se ukazuje, že tento dar smrti je strachem ze smrti. Dar smrti zakládá naprostou jinakost, *chorismos* existence, takto zakládá individualitu, avšak jde o individualitu toho typu, že je „úplně jiná než všechno ostatní“ – čili prázdná a jen sebe-referenční.

Konečně proto může kolegyně Badurová uvažovat o sebeoběti jako o takovém daru, v němž singularita darujícího – on (ona) sám – je tím, co získává nekonečnou hodnotu, je pozitivně něčím jedinečně (a nekonečně) význačným. Dar života je v tomto smyslu alternativou daru smrti jakožto fundace jedinečnosti existence.

Toto shrnutí je spíše než pokusem o přesný a plně adekvátní referát odrazem toho, jak rozumím filosofickému projektu diplomantky. Považuji tento projekt – jak už bylo řečeno – za vysoce originální, ambiciózní a současně hodnotný.

Je jisté, že práce si ukrájí nesmírně velký krajíc, že míří k tématům, která mají nadlidsky komplexní genealogii a významovou plnost. Nemyslím si však, že předložená interpretace činí vážné chyby či že by ztrácela koherenci a přesvědčivost.

K možným námitkám patří – a jde o otázku, již jsme s diplomantkou explicitně řešili – že práce by měla zohlednit alespoň (blíže) dílo Arendtové a Lévinase. Podobně absentující je samozřejmě Heidegger. Jejich vynechání je však v zásadě nutností, neboť již tak komplexní práce by dalece překročila požadavky kladené na diplomní práci.

Sám se domnívám, že – zvláště kvůli Kierkegaardově vlivu – je práce velice „existenciální“ a redukuje filosofii či filosofický motiv smrtelnosti na subjektivní rovinu. Ovšem jde o námitku, která by podsouvala určité závazné chápání filosofie: práce Tatiany Badurové vychází z takové představy o filosofii, pro kterou není klíčová otázka „co je filosofie?“, nýbrž otázka: „čím je filosofie pro člověka?“.

Obě případné námitky jsem tedy současně i předvypořádal a můj posudek příliš nestimuluje diskusi u obhajoby. Otázka, kterou přeci jen položím, je: Jak by se projekt „darů života“ měl rozvinout dále a jakou ambici by měl mít?

Formálně práce splňuje veškeré požadavky, nenacházím vážné gramatické, typografické či jiné formální nedostatky.

Věřím, že práci dovedu posoudit bez pozitivních předsudků vedoucího, a že nezávisle na mém mínění jde o **výbornou** práci, již nesporně doporučuji k obhajobě.

V Praze 10. září 2017

Jakub Marek, Ph.D.